

גליון מס' 36
פרשת תרומה תשפ"ו

דרשוני זה

מחשבת ראשונה דבר המערכת

האמנם ישב אלהים על הארץ?

"ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, בתוכו לא נאמר אלא בתוכם - בתוך כל אחד ואחד מישראל", אין כמעט אחד שלא ידע לצטט בעל פה דרשה חביבה זו, המדברת על השראת השכינה לה יכול לזכות כל אחד ואחד מאיתנו, אך גם אין כמעט אחד שיידע שאין מדובר כלל בדרשת חז"ל, אלא המקור הקדום ביותר לכך נמצא בדברי האלשיך הק' בפרשתנו...

אולם בין כך ובין כך, עצם התפשטות 'דרש' זה ושיוכו למדרש קדום, מעיד על גודל החביבות שבה התקבלה מימרא זו בקרב כלל ישראל, ואכן דיוק זה נוגע באחד הנקודות החשובות ביותר לכל עובד ה', ומתווה כיוון ברור באחת השאלות המחשביות המהותיות ביותר: האם התעלות ועבודת ה' משמעותה נטישת החומר, פריחה באוויר, התעלות וריחוף אל מחוזות נסתרים וערטילאיים ששם שורה השכינה, ורק שם אפשר לזכות לקרבת ה', או שמא אין דמיונות אלו אלא עצת היצר המבקש להפריד ולהרחיק את כלל ישראל מעם ה', ובאמת קרבת ה' הזכה המצא תמצא 'בתוכם' בתוך תוכנו...

אכן למרות שדיוק זה של 'שכנתי בתוכם' המתווה לנו דרך בשאלה זו, מקורו 'דק' בדברי האלשיך הק', מצאנו אף במדרש התייחסות מפורשת לשאלה זו, וכן איתא במדרש הגדול (סוף פרשת פקודי), "נאמר (תהלים ל"ז כ"ט) 'צדיקים יירשו ארץ, וישכנו לעד עליה, והרשעים היכן הם, פורחים באוויר? אלא מהו 'ישכנו לעד עליה', ישכנו השכינה עליה. **אחיה מוצא עיקר השכינה בתחתונים היתה, וכיון שחטא אדם הראשון נסתלקה לרקיע הראשון.** עמד דור אנוש וחטא ונסתלקה מן הראשון לשני. עמד דור המבול וחטא ונסתלקה מן השני לשלישי. עמד דור הפלגה וחטא ונסתלקה מן השלישי לרביעי. מצרים בימי אברהם ונסתלקה מרביעי לחמישי. הסדומיים ונסתלקה מחמישי לששי. מצרים בימי משה ונסתלקה מן השביעי לשמיני. ונגדו עמדו שבעה צדיקים והורידה לארץ. עמד אברהם והורידה מן השביעי לשמיני. יצחק זכה והורידה מן השמיני לחמישי. יעקב זכה והורידה מחמישי לרביעי. לוי זכה והורידה מרביעי לשלישי. קהת זכה והורידה מן השלישי לשני. עמרם זכה והורידה מן השני לראשון. **עמד משה וזכה והורידה לארץ, דכתיב: וכבוד ה' מלא את המשכן.**"

מדרש זה מבטא בצורה חדה ביותר את הנקודה הזו, וכלשון המדרש שבתחילה "עיקר השכינה בתחתונים הייתה", וסילוק השכינה מהארציות ומהאי עלמא, 'העלתה' והשגבתה לשמי רום, וסיווגה של האלוקות כשייכת ל'רקיע השביעי' בלבד, מקורה אך ורק בחטאים... הרי לנו שבניגוד לאלה הרואים בטעות ערך בהשגבה, בהעלאה ובבריחה מ'ארציות', ראה המדרש ערך וזכות דווקא בהורדה, וכפי דברי המדרש 'עמד משה וזכה והורידה לארץ'...

וידוע הסיפור (איתא בשיח שרפי קודש חלק ב'), שפעם אחת הגיע אל הר"ק רמ"מ מקוצק חסיד אחד, שרבו, שהיה ממתנגדיו של הרבי מקוצק, שלח אותו כדי לומר כך: "הרבי שלי הוא גדול כל כך שהשגתו מגיעה עד הרקיע השביעי." ענה לו הר"ק מקוצק: "אני קטן כל כך שכל שבעת הרקיעים מתכופפים כדי להגיע אלי", מלבד ההצטנעות והענווה, טמן הר"ק מקוצק בתשובה שנונה זו גם מסר חריף, באומרו שהקדושה העליונה אינה כרוכה בניחוק, ריחוף, ובריחה מההווה הרגילה אל עבר חזיונות ערטילאיים מן הרקיע השביעי, אלא אפשר להשיג את כל ההשגות העליונות מכל 'שבעת הרקיעים' באי עלמא. וכפי אמרתו הידועה 'אנשי קודש תהיו ל', שלא תחפשו קדושה 'מלאכית', נסתרת ושממית, אלא קדושה טבעית ואנושית, וכלשוננו: **אנשי קודש - מענטשלעך הייליג, תהיו ל'...**

הכשל הלוגי שבהוכחת הקדמות.

מדור
מחשבת
יסוד

איך קיימו מצוות צדקה במדרש?

מדור
מחשבת
הפרשה

מתי משבח רבינו הרמב"ם את הקיצוניות?

מדור
מחשבת
למעשה

גזירות האל- מואחידון.

מדור
עקבות
המחשבה

בתוכן העלון: